

Lliçó de graduació de la promoció 2017 “The Day After”

Louise McNally,

professora del Departament
de Traducció i Ciències del Llenguatge

Barcelona, 8 de juliol del 2017

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Bon dia a tothom, i enhorabona als estudiants dels graus en Criminologia i Polítiques Públiques de Prevenció, Relacions Laborals, Traducció i Interpretació i Llengües Aplicades,

Participar en aquest acte significa molt per a mi: l'any vinent, la meva filla Marta es graduarà; em puc imaginar l'altra banda de l'escenari. Per això, a l'hora de decidir sobre què parlar, vaig preguntar a la Marta i al meu fill, Josep, el següent: "A vosaltres, què us agradaria sentir el dia de la vostra graduació?" Els dos van coincidir: 1) missatge clar i simple i 2) missatge positiu. Intentaré seguir les seves indicacions.

Potser us estareu preguntant sobre el títol d'aquesta lliçó. Quan esculls un títol per a qualsevol cosa, el guanyador tendeix a ser el que sona millor, el que et suggereix més idees. Les consideracions de contingut són secundàries. Així, va guanyar "The Day After".

Però, el dia després de..., què? L'el·lipsi, el silenci, deixa espai per pensar en tot: l'apocalipsi, una ressaca... Però el context deixa prou clar que vull parlar del dia després de la graduació, del vostre futur.

Feliçment, i de pura casualitat, resulta que aquest títol, que estava buit de contingut però ple d'al·lusions, em porta al missatge d'aquesta lliçó. Sóc lingüista, i em dedico a estudiar com utilitzem el llenguatge per transmetre el significat. La gent acostuma a pensar que les paraules *tenen* significat. Jo penso que el significat *es construeix*, dinàmicament, en base a la teva experiència, el context, amb tots els recursos que tens i tenint en compte els teus interlocutors. Així em toca ara començar a construir un significat per al meu títol. I vosaltres, haureu de construir les vostres vides, i donar-los també significat. I aquest és el missatge que vull transmetre en la meva lliçó.

Què és necessari per construir una vida? Sense pretendre fer una llista exhaustiva, em centraré en tres coses: recursos, coneixements i estratègies.

Recursos. Em podeu dir: "Això de construir la meva vida sona molt bé, però què he de fer si no tinc gaires recursos?" M'agradaria pensar que no és el cas de la majoria de vosaltres; però no hi ha dubte que alguns us despertareu demà amb menys recursos que altres per anar construint les vostres vides. Malauradament, aquest aspecte del procés de construcció és on hi ha més desigualtat i, a vegades,

on tenim com a individus menys control a l'hora de millorar la situació. Però el meu objectiu avui no és parlar de les desigualtats econòmiques i socials, i per tant no diré res directament sobre els recursos que calen per construir una vida.

Dit això, sí que aprofitaré per dir una cosa indirectament relacionada. Faré un comentari sobre la universitat pública catalana. Durant els vint anys que porto treballant aquí, he notat una certa tendència a confondre la igualtat amb la uniformitat. De vegades, pensem que fer que tot sigui uniforme vol dir que tenim una situació d'igualtat –si tots tenim el mateix menjar al plat, som iguals–. De vegades és així; però, d'altres, no. Us en poso un exemple.

És un fet que hi ha estudiants que prefereixen entorns grans, i altres que volen entorns petits; estudiants que volen una formació molt generalista, i d'altres, una formació molt especialitzada, etc. Jo, quan vaig començar els meus estudis universitaris, no tenia ni idea de què volia fer; però tenia molt clar que volia classes petites i amb la possibilitat d'anar provant matèries diferents. La meva filla, en canvi, tenia claríssim què volia estudiar i que volia classes grans, on podria ser invisible si així ho desitjava. Ella va trobar exactament el que buscava dins del sistema públic català. Jo, en canvi, si hagués crescut aquí, hauria estat miserable a l'hora d'escollir una universitat. Si tens diners, sempre pots anar a la privada, o fins i tot fora, per buscar allò que més t'agradi. Si no, has d'acceptar el que t'ofereix el sistema públic. La meva família no tenia gaires recursos per pagar-me la carrera, però vaig tenir sort: als Estats Units, d'on sóc, els sistemes universitaris públics ofereixen precisament el tipus de varietat que trobo a faltar aquí –mireu, per exemple, el sistema de l'estat de Califòrnia–, i vaig poder estudiar en un centre que tenia les característiques que desitjava i que em va permetre fer un salt professional molt important després de graduar-me.

És a dir, vaig començar amb menys recursos per construir la meva vida que potser altra gent. Però una universitat pública, amb una oferta variada fins a uns extrems que us sorprendria i unes característiques que aquí podria imaginar qualificades d'"elitistes", em va permetre aconseguir allò que no podria haver aconseguit en un sistema com tenim actualment en aquest país. M'agradaria que aquí, a Catalunya, tinguéssim la valentia d'imaginar un sistema universitari que promogués més la igualtat social oferint més opcions i més varietat, i que féssim un esforç més gran per no confondre la uniformitat amb la igualtat.

Coneixements. El segon ítem a la llista d'allò que és necessari per construir una vida. Si no saps com fer una paret, no pots edificar una casa. Sobre aquest punt us donaré només un consell: apreneu tot el que pugueu i –sobretot– feu un esforç especial de tant en tant per aprendre alguna cosa que d'entrada no us interessa en absolut o que no us sembla rellevant. Hi ha dues raons, perquè això és molt important.

Primer, diversificar els teus coneixements en un sentit més aviat contrari a les teves preferències facilita que puguis analitzar qualsevol situació des de múltiples perspectives. T'ajuda a reduir el que s'anomena el “biaix de confirmació”, la tendència que tenim tots a fixar-nos només en allò que confirma les nostres predisposicions o creences. Minimitzar aquest biaix és crucial a l'hora d'entendre situacions complexes, de preveure els efectes inesperats de les nostres decisions i de resoldre conflictes. Els conflictes es donen per moltes raons, però una d'important és que simplement no ens entenem perquè tenim perspectives diferents, i ningú no vol, o no sap com, prendre seriosament la perspectiva de l'altre. Actualment a la nostra societat correm un risc important de pèrdua de comprensió d'altres perspectives.

Aprendre coses d'àmbits allunyats també és una de les claus de la innovació i la creativitat, per poder transferir coneixements d'un àmbit a l'altre. Et manté la ment oberta i flexible, i et permet fer connexions que en altres circumstàncies et serien invisibles. Et permet desplegar un ventall més ampli d'estratègies per anar construint la teva vida.

Segon, i més important, esforçar-te per aprendre una cosa que no t'interessa o simplement que no et sembla molt rellevant et pot ajudar a entendre millor com ets, i fins i tot et pot acabar canviant. Com més grans ens fem, més tendim a creure que no podem canviar com som. Però hi ha recerques que demostren que anem canviant, fins i tot en trets de personalitat, al llarg de tota la vida. Un altre exemple personal: fa poc, he començat a aprendre a fer *snowboarding*. Si jo puc aprendre a fer una cosa tan antinatural per a mi com això, no tinc arguments per no intentar canviar altres aspectes de mi, del meu pensament o de la meua vida. I tinc menys arguments per no provar coses noves que potser em convindrien però que em fan por o mandra. Poder adaptar-nos a un món canviant és summament útil si volem tenir el màxim d'opcions i de control a l'hora de construir les nostres vides.

Estratègies. El tercer i últim ítem a la meua llista de les coses necessàries per construir una vida. Si tens recursos i coneixements, però no saps si començar pels fonaments o per la teulada, pot ser difícil construir la casa dels teus somnis. Tanco, doncs, aquesta lliçó compartint amb vosaltres cinc de les estratègies que a mi m'han servit molt. Són totes bastant de sentit comú.

Primer, coneix-te a tu mateix, i intenta orientar la teua vida per aprofitar al màxim els teus punts forts i gestionar el millor possible els teus punts febles. Segurament tots reconeixereu que tothom té punts forts i punts febles diferents, però en la meua experiència no tothom treu la conclusió essencial d'aquesta obvietat. A l'hora de prendre decisions sobre com construir les nostres vides, allò que és més indicat per a una persona no serà necessàriament el més indicat per a una altra. És molt important recordar aquest fet davant del gran volum de consells de tot tipus i d'informació sobre tendències i modes que ens arriba diàriament, i la pressió social que sentim per seguir-los. Hi ha moltes tècniques de construcció, segurament algunes millors que altres; però, sens dubte, no hi ha una única tècnica que sigui l'òptima per a tots els casos. I per conèixer-te millor, és essencial tenir contacte regularment amb gent que et pot dir allò que potser no vols sentir sobre tu mateix.

Segon, escolta amb l'objectiu d'entendre, i explica't amb l'objectiu que els altres t'entenguin. Us dono deures: fixeu-vos quan esteu escoltant la ràdio o la tele, o quan esteu presents en una conversa amb diverses persones, si en el comportament de la gent, o en el que diuen, hi ha cap senyal que estiguin realment escoltant i intentant entendre els altres, o si fan cap esforç per fer-se entendre als qui no comparteixen el seu punt de vista. A vegades, tinc la sensació que la gent no escolta en part perquè inconscientment no vol trobar-se en una situació d'haver de revisar una creença, de dubtar o de posar en qüestió una premissa bàsica. No hi pot haver cap actitud més equivocada. D'altra banda, fer-se entendre no vol dir repetir-se ni parlar més fort. A vegades, fer-se entendre és una feina difícilíssima de traducció. Escoltar i parlar per promoure la comprensió és una de les grans assignatures pendents de la nostra societat, i és una de les claus per adquirir i transmetre coneixement i així fomentar una vida i una societat més constructives.

Tercer, sigues flexible i prepara't per a imprevistos de tot tipus, no només negatius sinó també positius. Si et passa una cosa fora del teu control, no perdis temps pensant en com podrien haver anat les coses. Tira endavant. A vegades és difícil. A vegades t'has de donar un cert temps per sentir-te fatal i per recompondre't.

Però, posa un límit. El temps que passes imaginant com la teva situació podria ser millor, com podrien haver anat les coses, és temps per viure que estàs perdent. D'altra banda, no descartis directament les oportunitats imprevistes que no et semblin d'entrada rellevants o interessants. És impossible dir que sí a tot, però a vegades una oportunitat inesperada condueix a tot un camí de vida que no podries haver imaginat.

Quart, i ara deixo la metàfora de la construcció per dedicar unes paraules a un altre concepte relacionat amb la paraula *construir*: mantingues una actitud *constructiva*. Les tres estratègies que he esmentat fins ara poden subsumir-se sota l'estratègia de viure constructivament. Però em falta esmentar la importància de les emocions en una vida constructiva. Una reacció ràpida a una emoció forta fàcilment és destructiva, o en tot cas no constructiva. Els danys poden ser difícils de reparar, fins i tot quan les intencions no són dolentes. I la destrucció normalment no serveix de res, excepte, potser, per fer-nos sentir millor mentre destruïm. Viure constructivament demana un esforç per ser conscient de les nostres emocions i apreciar els beneficis de poder controlar-les. Recordeu que mantenir aquest control no implica necessàriament ni l'estoïcisme ni la complaença ni la rendició.

Cinquè, i per acabar, l'última estratègia que vull compartir amb vosaltres per anar construint les vostres vides és la d'establir prioritats i valorar no només el teu temps sinó també –i diria sobretot– el temps dels altres. Pensar en les implicacions de les teves actuacions per al temps dels altres és una de les mostres més clares que conec de respecte cap als altres. A l'hora, és una de les formes de respecte més fàcils de mostrar, i amb més retorn positiu. No valorar el temps dels altres és, directament, no valorar-los a ells com a persones. Cada moment que prenguis d'un altre és un trosset de la seva vida que prens, que no el deixes construir. Si no us recordeu de res més del que he dit avui, espero que us recordeu d'això.

Bé, acabo aquí. Espero deixar-vos amb ganes de construir. Enhorabona de nou, i moltíssima sort avui, demà, *and the rest of your days after*.

